

LEVI MAURITZSSON:

Omvärlden, vi och Gemenskapen

Det måste vara ganska klart för alla som vill se, att utvecklingen mot en allt större europeisk integration trots alla tillfälliga komplikationer inte går att stoppa, skriver Levi Mauritzsson.

Ekonomiska skäl i all ära, men med tanke på Sveriges traditioner borde vi i vår argumentering för och emot kunna få plats för just gemenskapen – som motpol till neutraliteten, fast inte heller neutralitet är något absolut hinder. (Artikelserien om Sverige och EG startade i 3/88).

När EG-ländernas regeringschefer vid slutet av juni träffades i tyska Hannover var optimismen på topp inför den stora EG-reformen årsskiftet 1992–93. Under det tyska ordförandeskapet första halvåret 1988 har marknaden systematiskt förberetts och den enda hindret efter det andra kunde röjas ur vägen, så att "eurosclerosen" kan bytas ut mot nya impulser och en inre europeisk marknad, där människor, varor och tjänster samt kapital får röra sig fritt, obehindrade av gränser mellan medlemsstaterna. Under tiden har den gränslösa optimismen visserligen fått ge vika för något nyktrare inställning vis-à-vis en del friktioner, en utveckling som egentligen inte borde förvåna så mycket. För det måste vara ganska klart för alla som vill se, att utvecklingen mot en allt större europeisk integration trots alla tillfälliga komplikationer inte går att stoppa. Framtvingad av allt större farhågor inför USAs och Japans ekonomiska framfart representerar den det viktigaste som hänt Europa sedan Marshallplanen, vilken rentav kommer att överträffas i fråga om kapitalsatsning på de ekonomiskt svagare medlemsländerna och vissa regioner.

Som ett land med relativt liten hemmarknad och högutvecklad industriproduktion har Sverige en ekonomi som är ytterst beroende av exportmarknader. Det är i första hand där, som vårt välstånd avgörs. Det är därför inte så konstigt att vi med oro följer utvecklingen bland våra största handelspartners, som i längden hotar att lämna oss ute i kylan. Den oron är vi långt ifrån ensamma med. Ekonomiska giganter som Japan och USA har börjat att reagera, och den kommunistiska gemenskapen som länge betraktade

Journalisten Levi Mauritzsson är numera verksam i München.

EG genom fientligt färgade ideologiska glasögon kastar plötsligt alla politiska förbehåll och köar för ömsesidigt diplomatiskt erkännande, något som hade varit otänkbart för bara några år sedan. Innan vi närmare går in på vad vi i Sverige i detta läge har gjort, eller kanske bör göra, så låt oss se, vad det är som egentligen håller på att hända där nere i Europa och hur det möjligen kan komma att beröra oss.

Gemensam arbetsmarknad och europapass

För att underlätta fri rörelse av människor har EG-länderna exempelvis godkänt planen att ömsesidigt erkänna varandras utbildning. Det innebär att exempelvis en portugisisk läkare ska utan formella hinder kunna arbeta i Danmark och tvärtom, samtidigt som deras svenska kollegor förutom konkurrensen kommer att möta nya hinder utomlands. Låt oss då komma ihåg, att våra ungdomar i fråga om utbildning redan är handikappade inom den Europeiska gemenskapen. Medan där finns ett fungerande långsiktigt system för inre internationellt praktikutbyte med syfte att just underlätta rörelsefriheten och anpassningen genom en bättre förståelse för varandras verklighet, ja rentav en del studieplaner och t o m skolor anpassade för Gemenskapens behov, står svenska studenter utanför. I bästa fall kan enstaka individer slå sig in. Handikappet blir dessutom bestående — som tillhörande ett land utanför Gemenskapen måste de övervinna nya hinder om de ska kunna arbeta i Europa.

Man tänker dessutom successivt införa europapasset samt slopa gräns- och tullposter medlemsländerna emellan.

Länder som Frankrike och Italien ska avskaffa restriktioner, som hindrar deras medborgare att placera sina pengar utomlands. Och, som en viss ödets ironi, är EG på väg att genom den successiva avregleringen, som inspirerades delvis av Ronald Reagan och Margaret Thatcher, framkalla oro hos båda dessa den fria marknadens ivrigaste profeter. Det är den amerikanska idén om den s k supply side economy som håller på att framgångsrikt slå rot på europeisk mark. Dock känner sig en del amerikaner föga smickrade av det. Enligt

Medan det blir färre inre hinder inom EG kan Gemenskapen alltmer omgärdas av en osynlig mur.

den ekonomiska teorin ska avregleringen hjälpa EG att expandera snabbare. Det ska verka stimulerande på världsekonomin, som i sin tur ska expandera snabbare och det ska vara bra för oss också.

Så enkelt är det nu ändå inte. En del bedömare menar exempelvis att medan det kanske blir färre inre hinder inom EG, kan Gemenskapen alltmer omgärdas av en osynlig yttre mur, som för oss andra kommer att bli allt svårare att tränga igenom. Man bör som svensk lätt kunna hålla sig för skratt, fast en del smått absurda inslag också förekommer.

Ända sedan de Gaulle har vi varit vana vid att fransmännen är ytterst måna om att värna sin nationella särart. Ändå är det just en fransman, europarådets ordförande Jacques Delors, som tillsammans med utrikeskommissarien, belgaren de Clerq, driver integrationen allra ivrigast. Nyligen lyckades han rentav sälja gemenskapsidén vid den brittiska landsorganisationen

TUC's årliga kongress, trots att de brittiska facken i vanliga fall i fråga om isolationism — eller ska man kanske rättare kalla det bakåtsträvande egoism — knappast kan överträffas i västvärlden. Men de ville till varje pris spela den förhatliga Thatcher ett spratt och hittade en tacksam partner i Jacques Delors, som inte kunde glömma, att hans profetior om EG:s snabbt växande politiska vikt på medlemsstaternas bekostnad av den brittiska premiärministern kyligt avfärdats som absurditeter utan chans att någonsin för-

Det är de små och medelstora företagen som är i farozonen.

verkligas. Däremot verkar de starka, socialt medvetna och traditionellt solidariska tyska fackföreningarna vara oroade att Europa utan inre gränser kommer att stå dem dyrt i fråga om jobben på Spaniens och Portugals bekostnad.

Av allt att döma tycks det dröja åtskilligt innan den ekonomiska integrationen kommer att leda till någon politisk sådan. Men det är illa nog som det är. Vad kan vi göra för att hänga med?

Små företag i farozonen

En del görs nog redan. De stora svenska företagen, sådana som ASEA, VOLVO, ERICSSON m fl, är redan väl förankrade i Europa, eller planerar att bli det inom de närmaste åren. Det är de små och medelstora — duktiga underleverantörer men utan egen möjlighet att klara integrationen — som är i farozonen. De behöver — och förtjänar — av politiker all hjälp de kan få. Det innebär nog mindre en stats-

minister som reser Europa runt med neutralitetsbudskapet som ingen har frågat om och som à priori lär utesluta medlemskap för oss. Sådant kanske ger utdelning hos en och annan naiv väljare, beundrande sin skenbart världsvane regeringschef. Men svensk utrikes-inrikespolitik märks knappast i utländska nyhetsspalter och än mindre gör den intryck på regeringar. I stället bör våra politiker noga undersöka alla möjligheter för Sverige att komma med, innan de slutgiltigt bestämmer sig. Slutgiltigt för den här gången, vill säga, som inte är mer påträngande än några år. För några nya medlemmar vill EG inte ha före 1992.

Sverige bör samarbeta med andra

Det ger oss litet tid, men den måste vi naturligtvis utnyttja väl. Vi borde ha vänner som redan är inne och som behöver oss. Danmark är inte nog. Danmark är litet, ganska ensamt självt och dessutom med massor av egna strukturproblem. Spanien är bättre, men inte heller nog. Vi borde ha de stora och mäktigas öra. Frankrike, som med sin socialistiska regering kan tänkas vara en partner för åtminstone Feldt. Dessutom borde vi utnyttja de gemensamma invändningar, som regeringen Carlsson kan trots allt tänkas ha med järnlady Thatcher mot EG:s alltför starka integrering och politisering. Överhuvudtaget verkar Storbritannien bli en naturlig partner att söka närmare relationer med, — politiska, ekonomiska, sociala. Våra socialdemokraters ideologiska förbehåll i detta avseende verkar i längden alltmer nattståndna. Titta bara hur lätt Thatcher och socialisten Gonzales har för varandra. Eller den konservative Kohl

och Mitterand. Internationellt samarbete har föga att göra med ideologi. Ideologiseringen i kombination med Sveriges nordiska isolationism har ingenting att göra med Gemenskapen – Gemenskapen med EG och överhuvudtaget. Det är dags att Sveriges socialdemokrater börjar se sig om efter vänner närmare än Nicaragua. För övrigt blir det alltmer nödvändigt att göra så, om de i längden vill hjälpa just Nicaragua. Och andra, som kanske förtjänar, rentav förväntar sig det. Det är det som är verklig gemenskap. Vi måste öppna och närma oss inte avskärma oss ytterligare.

Neutralitetsargumentet

Verklig gemenskap är också att mindre tala om vad vi är förhindrade att göra för vår neutralitets skull och i stället göra allt som går mellan människor, folk och stater. För övrigt är neutralitetsargumentet nonsens. Det finns många olika slags neutralitet. Ta bara Europa. Inte två neutrala länder liknar varandra. Schweiz är så väldigt neutralt, att landet inte ens vill vara med i FN. Med sitt centrala läge, internationella institutioner och inte minst hela världens pengar i sina banker har Schweiz kanske råd med det. Finlands och Österrikes neutralitet är beroende av ryssens välvilja.

Ändå är de sinsemellan olika, tack vare att det ena landet är granne med "skyddsmakten". Och Österrike verkar allt annat än övertygat om att medlemskap i EG är någon omöjlighet. Finland kan när som helst följa efter.

För övrigt så har vi det neutrala Irland, som faktiskt har varit med i EG ganska länge nu utan att för den skull känna sig mindre neutralt. Sedan bör vi se oss om i

Svensk utrikes-inrikespolitik märks knappast i utländska nyhetsspalter och än mindre gör den intryck på regeringar.

vår omedelbara närhet. Danmark är med. Norge kanske snart följer. Nordens roll blir därmed alltmer symbolisk, liksom även EFTA:s. Vårt manövreringsutrymme blir allt smalare. Förutom de nya ansträngningar, som omnämns ovan, bör vi ta emot Tysklands utsträckta hand. Kansler Kohl är mån om samarbete med Skandinavien – för det struktursvaga Nord-Tysklands, för de gamla traditionella länkarnas skull. Vi bör tacksamt ta emot den handen. För Sveriges framtid, för en verklig europeisk gemenskaps skull.